

Dr. LENDL ADOLF
és Dr. MÁRKUS JENŐ
közreműködésével szerkeszti RAITSITS EMIL.

Kiadja: BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE.

Előfizetési ára egy évre 8 K, félévre 4 K. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Egyes szám a „Mi Ujság az Állatkertben” című melléklettel együtt 40 fillér.

A coboly.

Írta: Lósy József.

A prémkereskedelem legfontosabb szőrméit a menyétfélék családja adja. A fajok szórványos előfordulása és egyforma ragadozó életmódjuk, mindenemű pusztításuk ellenében, biztosította fennmaradásukat. A legrégebb fajokat a *Dasyurus*-okat, az erszényes menyéteket Ausztráliában, Új-Guineában; a szegélyes menyétet (*Mustela frenata*), Patagóniában; a feketelábú görényt (*M. nigripes*) és a hosszú farkú hermelint (*M. longicauda*) Texasban találjuk. Sok faj él Hátsó-Indiában, Elő-Indiában, elvéve egy Afrikában. A kereskedelemre nézve azonban csak azok a fajok jelentősek, amelyek Ázsiában, a Himalayától felfelé, Európában és Észak-Amerikában, több színváltozatban, alfajták és tájfajták alakjaiban terjedtek el. Ezek között a menyétek, a vidranyestek vagy nyérc, a görények, a nyestek és a nyusztok. A valódi coboly az utóbbi fajokkal közel rokon. A rendszerező természetbuvárok az amerikai nyest alfajának is tartják. Barrett-Hamilton a menyétek között 12 alfajt próbált megállapítani és ugyanilyen módon a nyestek, görények és cobolyok között is megzavarná az áttekintést a változatok rendszerbeszortása, mely a változékonyságnak bebizonyításán kívül egyéb eredményt annál kevésbé adhat, mert számos alfaj, fajta vagy tájfajta kipusztulása csak hézagokat, megszakítást teremtett az alakkörökben. S ha a szakember küzd a meghatározás nehézségeivel, hogyne küzdene azzal a szűcs, a kereskedő és a vevő,

kivált akkor, ha festett és kidolgozott gerezna kerül eléje. Ilyen gerezna pedig átlag két és fél millió kerül évenként piacra, 24 millió korona értékben.

Hogy a legdrágábbat, a cobolyt megbecsülhessük, ismernünk kell a többit is.

A kicsiny, rövidszőrű nyesttől könnyen megkülönböztethető, úgyszintén a hermelintől; már a vidranyestnél, a nyérnél — ennek ritkasága miatt is — van némi zavar. A 60-as évektől kezdve a szibériai görényt (*M. sibirica*) szibériai nyérnek is emlegették. Angliában „coboly” néven került a kereskedésbe. A szűcsök eredeti „Kolinsky”-ja is ennek a prémje. Ma úgy állunk vele, hogy a vidranyest, más néven vidramenyét, vízi görény, nyérc; németül Nerz, Nörz, Sumpftotter, Wasserwiesel; latinul: *Putorius lutreola Key et Blas*, *Mustela lutreola L.* Ázsiában nincsen; Dél-Európában él és egy másik faja, vagy alfaja Észak-Amerikában. Eddig az európaiban keresték a törzsfajt, én azt Amerikában keresem a *Putorius vison* Briss vagy *nigrescens Baird* sötét alakjában, amelynek három határozottan kiváló tájfajtáját ismerték fel (*P. lutreocephala*, *vulgivagus* és *energumenos*). Ezt a szűcsök már jól ismerik. Ez az amerikai nyérc, a kanadai nyest, a Mink, Minsk, Kanada, Vison, Gapper és Minkfelle nevű prém.

A szárazföldi görények őshazája is Amerika lehetett. A nyestekhez közel áll a halásznyest (*Mustela Pennantii Erxleb.*), mely majd úgy él, mint a nyérc, majd pedig úgy, mint a görény. Az elnevezése inkább a nyércet illetné meg. Össze is tévesztik miatta a kettőt. Más neve: rókanyest (*M. vulpina Raf.*, Fuchsmarder), általánosabban „virginiai görény-“ nek

(Virginischer Iltis) és helytelenül, de sokszor tudatosan: „amerikai coboly”-nak mondják. Annál könnyebben foghatják rá, hogy coboly, mennél inkább üt el a fekete összintől. Számtalan színváltozata van.

A tulajdonképeni görények Kelet-, Közép- és Észak-Ázsiában terjedtek el és mert Európa csak függeléke Euráziának, itt is található, de hogy eredetileg nem itten keletkeztek, azt talán az bizonyítaná, hogy a Középtenger mellékén és Dél-Ázsiában hiányzanak.

Nagyságuk és hosszú szőrüjük miatt könnyen felismerhetők. A közönséges görény (*Putorius putorius* L., foetidus Gray) különösen sok német névvel dicsekszik. Ezek az Iltis, Ilk, Elk, Stänker, Ratz nevek. Színre kiváló tájfajtája a szibériai, a tibeti és a foltos. Az utolsó: a szarmát görény, Elő-Ázsiában. (*P. sarmaticus* Pall.) Ez adja az eredeti Perwitzky-prémet. Tájfajtái színre némileg különböznek. Magam télen, egy körvadászaton elejtett sötétszürkét láttam. Albinója a vadászgörény (*P. furo* L., Frettchen, Le furet). Az amerikai nyércnek is van egy háziállatként tartott vadászó fajtája.¹

A finomabb és rövidebb szőrű nyusztok, amelyek a cobolyhoz vezetnek, Ázsiában találják meg őshazájukat. A Himalayában élő fekete faj egyike lehet a legrégebbeknek. Ennek négy fajtáját különböztetik meg és sok fajkonát, Elő- és Hátsó-Indiában. Európa és Nyugat-Ázsia állatja. Átterjedt Amerikába is, de Délnyugat-Ázsiában nem fordul elő. A cobolylyal együtt a Werchoturiai hegységben és Szibériában csak Jenisszei körül él. Az ó-világ északi felében az erdőt lakja. A neve *Mustela martes* L., Edelmarder,

¹ Sőt ami a prémállatok jövő tenyésztésére nézve biztató jel, az indiai nyest (*M. Flavigula* Bodd.) és a sárgahasú menyét (*M. Cathia*) is megszelidíthető. Az utóbbit libára, tyúkra, juhra vadászni tanítják és Nepálban patkányfogásra használják.

Baumarder: fái nyest. Színváltozatai között van olyan is, mely a cobolyhoz szőrin-szárán hasonló. Az amerikai nyusztot „amerikai coboly”-nak is hívják. Ez másként: az amerikai menyét, kanadai nyest, fenyőnyest (*M. canadensis* Erxl, Canadischer Marder). Két fajtáját különbözteti meg a szűcsipar. A Hudson-öböl és a Szt. Lőrinc-öböl vidékét. Az első a jobb minőségű.

A nyest, kövi nyest (*M. foina* Erxleb.) valamivel kisebb, mint az előbbi. Dél-Európában jobban van elterjedve, mint északon, ahol a szőr finomabb és más színű. Délnyugat-Ázsiában is megtalálható, de Amerikában nem. Őshazája Európa lehet. Festik és ily módon „szibériai coboly” és „kanadai coboly” néven is árulják. Német neve: Steinmarder. Hausmarder.

Sokan azt tartják, hogy a coboly (*M. zibellina* L.), Zobel, a nyest alakköréből fajtázott ki. A feje hegyesebb, a lába magasabb, a mancsa vastagabb és a füle a leghegyesebb a menyétalakok fülei között. A zord észak hidege a legpuhábbá és legtömöttebbé tette a szőrét. A kereskedelem kétféle minőségű gereztnát osztályoz. Az elsőrendű a kelet-szibériai, a másodrendű a Lena és Amur vidéki prém.

A menyétféléket tányérvassal, csapóládával, törrel, hurokkal és hálókka fogják. A csalétek egy kis madár vagy tojás. A nyestet és cobolyt első hó után kutyákkal vadásszák. A szaga elárulja, melyik fára szökött fel. A fiatal fáról kifeszített hálókba rázzák, a nagy fáról lelövik. A vadászok cserébe vagy 16 ezüst rubel értékű holmit kapnak egy-egy cobolybőrért. Aztán kézzel-kézre adják. Mire Lipcsébe jut, megszászorozódik az értéke. A gereztnákat szeptember végén kezdik gyűjteni és tavasszal abbahagyják, amikor a szőr hullani kezd és az állat szaporodik.

A prém aukción kötegekbe halmozott állatbőrök

A virágos nyárról és egy gondos kis anyáról.

(„A TERMÉSZET” eredeti tárcája.)

Írta: Garády Viktor.

A kőmivesdarázs.

A virágos nyár muzsikáját hallgatom idekűnn a mezőn, egy virító hársfa illatos árnyékában. Kezemet lelkesedő szívemre nyomva. Mintha a dobogását akar-nám elhallgattatni, hogy annál jobban élvezhessem az édes mennyei hangokat, amelyekben

a boldog nyári reggel minden öröme és gyönyörűsége megcsendül. Mert nem tüzes hévvel kitörő, harsogó, rivalgó hangok ezek, hanem szeliden zsongó, alig hallható dallamok, amelyek talán valami véghetetlen nagy messzeségből suttogva áradnak felém,

ahol láthatatlan csöpp kezek miriád parányi hársfa húrjait pöngetik. És ezek a halkán zengő, sóhajszerű hangok úgy hatnak reám, mint valami titokzatos, szent zsolozsma, amit az élet énekel a naphoz, hogy ekként adjon neki hálát azért a boldogságért, amit a nyár tékozló keze osztogat.

És ahogy ezt a muzsikát hallgatom, szinte érzem a nyári napsugár tüzes csókját, élvezem a virágos rét ezer illatát, látom a hajnali harmat káprázatos csillogását, ott ragyog előttem a sok apró mezei virág ékes színe: a pipacs lángvörös bokrértája, a búzavirág szelidkék koronája, a százsorszép sárga s fehér virágfejecskéje, a katáng türkiszkek pártája. Fölöttünk a nyár ragyogó kék pillangója.

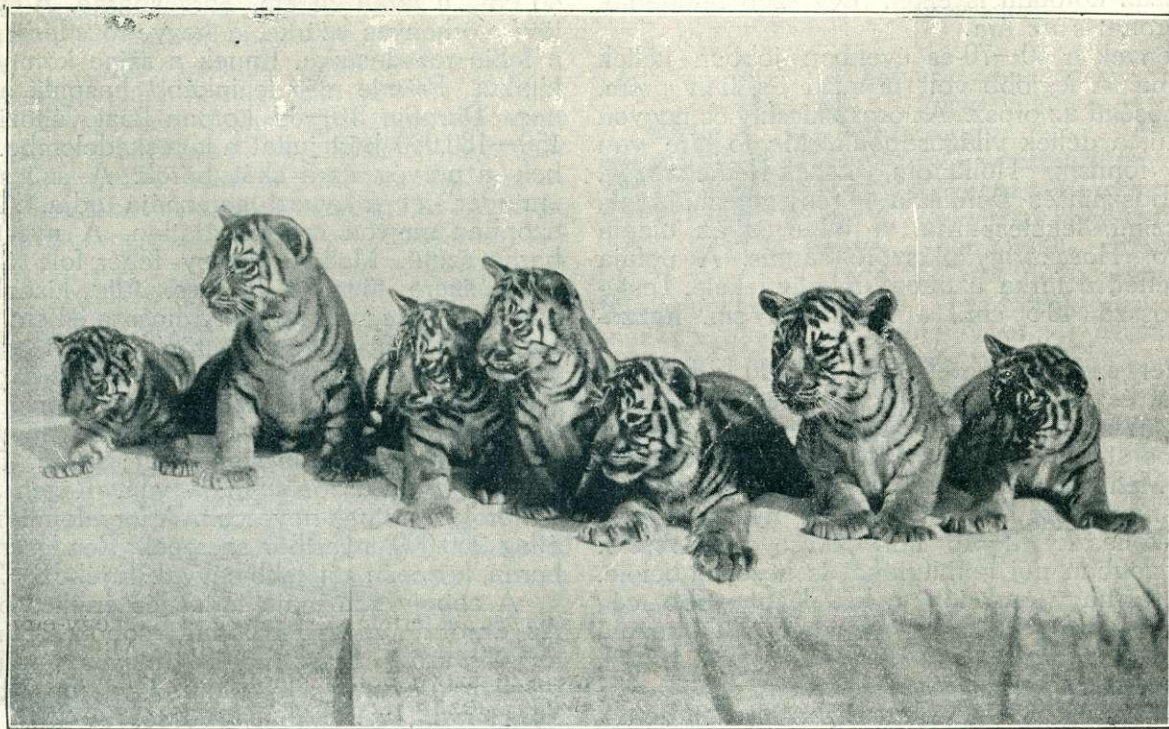
Ezekben a lehellétszerű, finom akkordokban, amelyek szakadatlanul körülöttem hullámanak, mintha érezném a nyári tenyészet duzzadó életerejét, mintha látnám az érett gyümölcs üde, bársonyos hamvát. Mintha elébem tűnének messziről a learatott rendek, mellettök a szántóföld derék munkásai, amint az aranyos kévéket sűrűn sorakozó kersztekbe rakosgatják. Szinte látni vélem a szekerek hosszú sorát, a hazatérő aratókkal, a fehér országu-ton, az alkonyati piros fényben égő nyárfák között, amint sebes rohanással iparkodnak az égalján fehérő tanyák felé, miközben a fülemben cseng a szilajverű legények s a virágbokrétás hajadonok vidám éneke, hangos enyelgése, kacagása.

Ez a zúgás-búgás, amely az egész levegőt betölti s néha úgy tetszik, mintha ezernyi ezer hegedű panaszos hangja szállna felém a rekkenő szemhatár mögöl, halkán, elhalóan, elébem tárja a kéken csillogó tavacska vizét, az ő aluszékony, zsibbadt világával, görnyedező vén fűzfáival, zizegő náderdejével, szim-bolikus nagy madarával: a komolyan lépegető gólyával, a sze-

közül a következő tulajdonságok alapján válogatják ki a szóbanforgó prémeket. A nyérc 38. cm. hosszú; a farka külön 14. cm. A háta és a hasa sötétbarna. Az álla és az ajka fehér. Az amerikai: a mink nagyobb is lehet és csak az alsó ajka fehér. A szőre hasonlít a cobolyhoz, de nem olyan selymes. Vastagabb serteszőre a gyapjúszőrön túl nem emelkedik. Tömött és a felszíne egyenletes. A gereznán három elütő szín-

árnyalat uralkodik, közepén feketés sávval. Marmotával hamisítják. Az amerikai egyszínűbb is lehet. A nyércnek van legrövidebb füle a menyétfélék között. A kereskedelemben az európai, ritkasága miatt nem számít, 1908-ban a híres Hudson Bay vállalat és a Lempsen világcég 145.000 db nyércet és 5.500 japán nyércet mutatott be.

A „virginiai görény“ a legnagyobb menyétféle:

Tigris-kölykök.

relmeskedő hangos békával, a fátyolos szitakötők fényes seregével. És messze-messze az ég peremén, ahol a tarló sűrű kazaljai nagy fehér felhőkkel ölelkeznek s úgy tünnek föl, mint valami ismeretlen világból odaszakadt nép fantasztikus sátrai, a délibáb csalóka képét látom úszni és mint a napfényben csilámló tenger habját, reszketni. Az aranyárga nagytányérú napraforgók pedig úgy festenek, mint a sivatagi berkek óriási datolyapálmái.

És ez a titokzatos muzsika egyre csak zsong-bong az agyam körül és káprázatos finomságú hangjai megint csak elébem varázsolják a nyár ragyogó világának majd ezt, majd azt a verőfényes képét, szívembe lopják hol ezt, hol azt a kedves, derűs hangulatát. Mintha látnám a bokor alján, a nyírkos árnyékban hűsölő csigát, amint a zöld levelek között lomhán botorkál. Megjelen előttem a gyík, ragyogó zöld palástjában és szinte érzem, hogyan örül a nap perzselő lángjának, az izzó napfürdőnek. Elébem tűnik a déli rekkenőség elől meghuzódó pásztor, amint a legelő egyetlen fája árnyékában pihen. Miközben a nyája valami töltés mögött heverész.

És ilyenkor mintha a lelkekre borúlna a nyári reggel minden varázsa. Mikor a levegő, mint valami jóleső érzés lebben át a mezőn és megremegteti szívünket, Midőn tisztább az ég boltoztatja s a földből balzsamos lehellet száll fel, amelyben benne van a frissen kaszált fűnek ezerféle illata. Amikor olyan különösen hangzik, oly furcsán szól a pipiske éneke. Talán bele sem illik a nyári hangulatba. Mert, mint valami kesergő, siró hang rezeg át a levegőn. Mintha csak figyelmeztetni akarná rá az embert, hogy a nyár derűs boldogságában ott bújkál már az ősz minden fájdalma és szomorúsága.

Ezt a muzsikát hallgatom én. Ez ringat el, ha idekűnn a mezőn leheveredem, félig nyitott szemmel álmodozva, csöndesen szunnyadozva. De ha föleszmélek és visszafojtott lélekzettel hallgatózom, akkor győződöm meg róla csupán, hogy hiszen ez a muzsika, ezek a csodásan zengő hangok, sóhajszerű akkordok, ezek a finom lehelletszerű dallamok, nem valami tündéri hangszerek húrjairól szállnak felém, hanem ott támadnak, ott zendülnek meg a nyári mező ékes virágain, ahol ezernyi ezer tarka bogár, aranyos légy, darázs, méhecske, dongó, szúnyog, szöcske, lepke és szitakötő röpköd, szállong, szökdel, karikázik. Az ő hangjuk zimmeg-zümmög, zsong-bong minden virágszálon, minden istenadta fűszálon. Ők a virágos nyár muzsikájának örökkévaló nagy művészei.

Alighogy a nap sugarai ébrednek, máris ott látjuk őket a virágos mezőn, amint boldogan ide-oda röpködnek és addig el nem tűnnek onnan, valamig az alkony sápadozó fénye ki nem alszik. A napsugár igazi gyermekei ők. A nappal ébrednek, a nap irányítja minden cselekedetüket s a nap altatja el őket. A nap adott nekik életet s a nap is adja át őket az ényészetnek.

És ki hinné, hogy ennek a látszólag gondatlan és könnyelmű népségnek örökkévaló, nehéz munka az egész élete? És csodálatos! Mindenki tudja közülük, hogy ebben a munkában pillanatilag sem állapodhatik meg, percnyi vesztegetni való ideje sincs. Mintha valami életbevágó, nélkülözhetetlen, szigorú határidőhöz kötött dolgot kellene befejeznie. Fáradságot nem ismerve, szakadatlanul csak repülnek. És bezzeg kevesen tudják, hogy ennek a szünet nélkül való repülésnek igen komoly és határozott célja van.

60—76 cm., a farka 30 cm. hosszú. Rendszeren feketésbarna, a fején és a nyakán szürke, vagy barna színű és elülső része világosabb. A feje és a füle szürke vagy fehér is lehet. A torkán némely vidéken világos folt nincsen, máshol ott és a mellén sárga és ezzel elárulja a nyusztal való rokonságát. A világos színűeket festik és a prémnek „Kanada” vagy „amerikai coboly” is a neve. A legjobb bundaszőrme. Helyben másfél dollár, Oroszországban darabja száz koronán is elkél. Egy szép bundának 10.000 korona is az ára.

A görények a 60—70-es években jobban keltek el, mint ma. A legjobb volt a svéd és finn prém, rossz minőségű az orosz. Az orosz kicsiny és nagyon sötét színű, a déliek világosabbak. Ma jó híre van a Bajor főnysík, Hollandia, Észak-Németország, ujabban Bosznia és Dalmácia görény-gereznájának. Alul egyszínű, feketésbarna, a háta és az oldala világosabb. Hosszú gyapjuszőre sárgás. A pofája fehér is lehet, a farka azonban mindig fekete. Testének a hossza 40,5 cm., a farkáé 16 cm. hozzávetőleg.

Lommer szerint évente átlag 600.000 drb kerül piacra, hét és fél millió korona értékben. A magyarországiak nem adnak jóminőségű gereznát. 1906-ban a hivatalos statisztika szerint 18.000 görényt lőttek nálunk. Menyétet 45.000-et, nyestet 5.000 darabot. A görény bőre 4—20 korona, a nyestetűzattá alakított kolinszky 2—10 kor. Olcsó bundabélés. A divat azonban női garnitúrákat is készített belőle. 1908-ban a nagy aukción a két legnagyobb cég 23.000 Kolinszky-t jegyzett, — nem tudhatjuk mennyi volt a görény és mennyi a nyest és nyuszt között, mert külön nem osztályozta őket.

Az „amerikai cobolyt” már szigorúbban tartották számon. Belőle 52.000 darabot jegyzettek. Ez annál

érdekesebb, mert azt tartják felőle, hogy tíz évenként eltűnik. A fenyőerdőket lakja. Legtöbb gereznát a Hudson Bay, Labrador, Alaska szolgáltatja. Délen New-Yorkig található. Évenként kb. 100.000 bőrt visznek Angliába. A legjobb novembri prém 90 korona értékű. Testének a hossza 45 cm., a farkáé 15 cm. A színe barnásvörös, vagy sötétbarna, hátán elmosódó sötétebb sávval.

Hasonlít hozzá a nyuszt. Valamivel nagyobb 48 cm., a farka 24 cm. Sárgásbarna. A gyapjuszőre töve vörhenyes szürke, a hegye rozsdasárga. Mellén a foltja rozsdasárga. Ennek a színe könnyen elvész, kifakul. Prémje még leginkább hasonlít a cobolyéhoz. Darabja 10—80 korona közt változik. Évente 150—180.000 bőrt juttat a kereskedelembe. Legszebbek a norvég és a skót bőrok. A szűcsök valódi „marder”-jét a nyuszt gereznája adja. A kifejezés azonban nagyon megbízhatatlan. A nyest szürkésbarna színű. Mellén kicsiny fehér folt világít és a gyapjuszőre töve is fehéres. Alig kisebb, mint a nyuszt: 46 cm., a farkának a hossza 24 cm. Az észak-európainak a serteszőre rövidebb, a gyapjuszőre hosszabb; a színe is eltérő. Hasonlít a cobolyhoz. Puha, tömött bundája miatt „coboly” néven is elkél. Afganisztánban és Turkesztánban nagyon szép, hosszú, fényes-fekete serteszőrű; puha, fehér vagy hamvas gyapjuszőrű fajtája van. Régen a magyar és török nyestnek neve volt. A forgalomban évenként átlag 250.000 nyestbőr szerepel. Rendszeren sembrabarna, közepén sötétebb sávval. Értéke 8—20 korona.

A coboly gereznája tartós és értékes prémet ad. Az „orosz” vagy „szibériai” coboly szürkés vagy ezüstös szőrű. Puha, hosszú, fényes a prémje. Néha sárgásbarna vagy sötétbarna. Gyakran fehér szőrrel teleszórva. Ez teszi ezüstössé. A háta rendszeren sötétebb feketés, az orra tájéka is olyan és szürke,

A cél pedig az, hogy mindenki minél hamarabb építse meg a fészket és minél több élelmiszert raktározzon el benne. De nem ám a maga részére! Neki ezután csak annyi köze van a fészkehez, hogy a tulajdon megtermékenyített petéit rakhatja le benne, amelyek a következő tavasszal az új nemzedéknek adnak majd életet. Aztán mehet isten hírével. És mégis milyen nagy gondot fordítanak rá, hogy minél tökéletesebb munkát végezzenek! A legnagyobb mesterek ebben a tekintetben a hártás szárnyú rovarok. Ezek között pedig elsősorban a vadméhek. A kőmivesméh például oly kiváló művészettel, oly ritka leleményességgel és oly okos előrelátással építi fészket, hogy valósággal ámulatba ejti az embert. Szinte kénytelenek vagyunk elhinni, hogy ennek a csöpp kis teremtménynek előre megfontolt lelki akarat irányítja cselekedeteit, annyira tökéletes idegi működésének gépezete.

A kőmivesdarázs vagy ahogy a természetudós nevezni szokta, chalicodoma muraria valóságos remeteéletet él. Nem úgy, mint a mézelő méh, amely többedmagával igazi államot alkot. Fészket többnyire országúti határkövekre, sziklákra vagy falakra építi agyagból és homokból, amit a kis jöszág a szájával gyűjt és a nyálával tapaszt össze. Az egymásra rakogatott és páratlan ügyességgel megmintázott anyag a levegőn és a napon megkeményedik és oly erős cementté lesz, hogy az élesre fent acélnak is ellenáll. Első pillantásra azt hiszed, hogy az országútról a kőre freccsent és megszáradt sár. Csak aztán veszed észre, hogy az okos kis állatnak a fészke. Parányi pohárhoz hasonló kis fülke az egész ház, amit szép simára tapasztott kis fal főd. A falon látható kerek nyílás a ház kapuja. Oly pontos munka az egész, mintha az esztergályos mesteri keze készítette volna.

Amint a fülke részben felépült, annyira ugyanis, hogy edényül

szolgálhat, a kis mester a virágos mezőre száll, nektárt és himport gyűjt és visszatérve, megtölti azt a belőlük gyurott mézzel. Erre ismét hozzálát az építéshez s addig dolgozik, amíg a fülke még egyszer olyan magasra nem épült. Ekkor megint csak abba hagyva a kőmivesmunkát, elszáll, hogy újra mézet gyűjtsön. És ekként felváltva, hol az egyik, hol a másik munkát végezve, szakadatlanul ide-oda szállodogálva, végre befejezi a megfelelő nagyságú s élelmiszerral színig megtöltött fülkét.

De alighogy a méh ezt megcselekedte, még egyszer távozik az építkezéstől. De csakhamar visszatér, szájában egy lapátnyi cementet hordva és bedugva potrohát a fülke nyílásán, lerak egy petét az aranysárga méz felületére. Erre tüstént megfordul és a szájában levő cementtel hirtelen elzárja az edényt, akként persze, hogy értékes tartalmát baj ne érje. Azonban a méh, mintha ezzel nem látná eléggé biztosítva a fülke drága tartalmát, újra megkezdí kőmivesmunkáját. Megint csak ide-oda utazgat, hogy új anyagot gyűjtsön s azzal újabb cementrétegekkel lássa el a fedőt. S alighogy ezt a munkát befejezte s olyan lakást biztosított a petének, amelybe senkifia be nem törhet, nem pihen meg, hanem egy újabb fülke építéséhez lát hozzá. Ekként folytatja cementmunkáját a kőmivesméh, egyre-másra fülkéket építve, mindeniket a megfelelő élelmiszerral ellátva, amely táplálékul fog szolgálni a lárvának s arra egy-egy petét lerakva. És ezt addig folytatja, amíg a virágos nyár tart s amíg megtermékenyített peték vannak.

Ezek a jövődöbéli kis építőmesterek, akiket az anya méhe rejteget, arra bírják őt megfoghatatlan, titokzatos ösztökéléssel, hogy működésbe hozza szervezetének teljes gépezetét, amely lakást és eledelt biztosít nekik. Mikor a kis anya az utolsó

a pofája szürke. A nyaka gesztenyebarna. A füle nagy és a széle lehet világosbarna vagy szürkésfehér. A torok feltja narancsvörös vagy narancssárga s könnyen elhalványodik. Néha rajta is kiüt az ősz szőr. Elvétve fehér orrú, pofájú, mellű és hasú coboly is akad, vagy olyan, amelynek a háta sárgásbarna és a hasa csaknem fehér. Feketelábú coboly is található. A teste 44 cm. hosszú és a farka 22 cm., tehát hosszabb, mint az amerikai cobolyé.

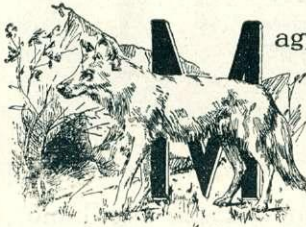
Mennél egyenletesebb és sötétebb színű a gerezna, annál becsesebb. Ha a vörhenyes gyapjúsőr hamvas-szürke, akkor „vize” van. A vizet (wässerung) a szücsök azzal javítják, hogy a fakó és világos színű bőroket a kéményben füstre akasztják. Simává, puhábbá teszik a simítással. A kikészített prémnek színében két árnyalat van. A hát vonala, szélén elmosódva, sötétebb. A simítás nem árt a prémnek, a festés azonban megviseli. 1882-ben Petropaulowsk-ból a külföldre 2.000 drb kamcsatkai cobolyprémet küldöttek szét. Oroszországban is 200 rubelt adnak a bőrért. Nálunk rendszeren 50—600 korona az értéke, fölszállhat azonban 2.000 koronáig, ha a világcégek készleteiket egy ideig visszatartják. 1908-ban a Hudson Bay és Lempsen cég 8.000 orosz cobolyprémmel hirtelen 10% árcsökkenést idéztek elő. Az orosz kormány a coboly vadászatát vadászati törvényel szabályozta és sok helyen, mert néhol már teljesen kiirtották, teljes védelem alá helyezte. Ez az intézkedés az árak javulását fogja magával vonni. Az utóbbi években láttam egy szörme belépőt, mely 80 drb elsőrendű cobolyból állott.

A menyétféléknek 3—5 kölykük van. Rendkívül éber, figyelő és alkalmazkodó állatok. A mieinket háziállatként is tartják és fogságban 10. kölyköt is vet. Valószínű, hogy megfelelő tenyésztéssel a nyestet és a cobolyt csakúgy lehetne biztosítani a prémkeres-

kedelem számára, mint az ezüst rókát vagy pézsmapatkányt. Kelet-Szibéria állandó forrása maradna a cobolyprém-aukcióknak — és biztosítva volna a legjobb prémnyagnak a megmaradása.

A kanadai farkas (*Canis lupus canadensis*) és vadászata.

Írta: Faltay László.

Magyarországon is élő, különösen felvidékeinken gyakran előforduló és az állatkertünkben sikeresen tenyésztett — közönséges farkas — (*Canis lupus*) egy kiválóan erős, kitűnően fejlett, szép bundájú rokona él az északamerikai földterületen, a kanadai „The Great forest” nevű vad vidéken, amely az Atlanti Oceántól egész a Pacific Oceánig húzódik, átölelve az amerikai szárazulat csaknem egész északi részét.

Az a kanadai ősterület, a „Virgen forest”, ahol csak több napi lovaglásznyira akad valami nyoma az emberi kulturának, ma paradicsoma, szabad hazája ennek a szép, gyönyörű sportot nyújtó nehéz vadnak, melyet joggal soroz az amerikai kanadai vadász Észak-Amerika veszélyes Big-Game-jai közé.

A kanadai farkas erősebb gerincű, nagykoponyájú, de főleg hatalmasabb fogazatú és vérengzőbb vad, mint európai vagy szibériai rokona és prémje, a gyönyörű hosszúsőrű, néhol csikos, sötétszürke bunda, fontos cikk az amerikai prémkereskedelem világában, évente körülbelül 20.000 dollár hasznot

petét az utolsó fülkében elhelyezte, megszűnt értékes tagja lenni az élők nagy társadalmának. Azzal, hogy feladatát teljesítette, véget ért az ő hivatása ezen a földön. Szerintünk természetesen most már jogosan megilletné őt, hogy békésen megpihenjen s a munka után való édes nyugalmat boldogan élvezhesse. Ő azonban még csak kis ideig tengeti tovább életét, amely a faj fenntartására nézve nem igen jár többé haszonnal s épen ezért célja sincs. A nyár nemsokára elenyészik, a virágok elhervadnak, ez a világ többé nem neki való s az első deres éjszaka elviszi őt a másvilágra, az örök nyugalomba.

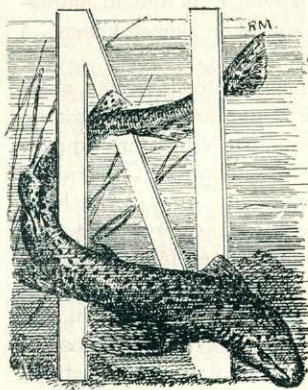
Azonban a kis fülkékben, ahol békés és nyugodalmas csönd honol, ahová sem a zápor sújtó ereje, sem a dermedés fagyos lehellel el nem jut, az élet, amit a kis anya pete alakjában oda elrejtett és minden baj és veszedelem ellen hű gondal biztosított, lassankint folytatja munkáját. A petéből nemsokára pondró, lárva lesz. S a lárva alighogy kibújt rettentően éhes. De akad-e még egy olyan éhes teremtmény, aki szerencsésebb viszonyok közé cseppent volna? Dúsan terített asztal áll előtte. S ami még csodálatosabb, az ő legkedvesebb ételét szolgálták fel neki. Tehát mohón neki esik és felfalja az édes mézet. A gondos anya jól „tudta”, hogy mit szeretnek az ő gyermekei.

De ő többet is tudott. Azt ugyanis, hogy mennyi ételre lesz szüksége, szóval milyen nagy lesz az éhsége a születendőnek! Szinte csodálatos, hogy egy vadméh eszének ilyen tökéletes műszaki, építészeti és gazdasági ismeretei legyenek és azokat oly pompásan tudja felhasználni. Ezen töröm a fejemet, amint idekűnn a mezőn, egy viritó hársfa illatos árnyékában a virágos nyár muzsikáját hallgatom.

A cápa.

(„A TERMÉSZET” eredeti tárcája.)

Írta: Zöldi Márton.

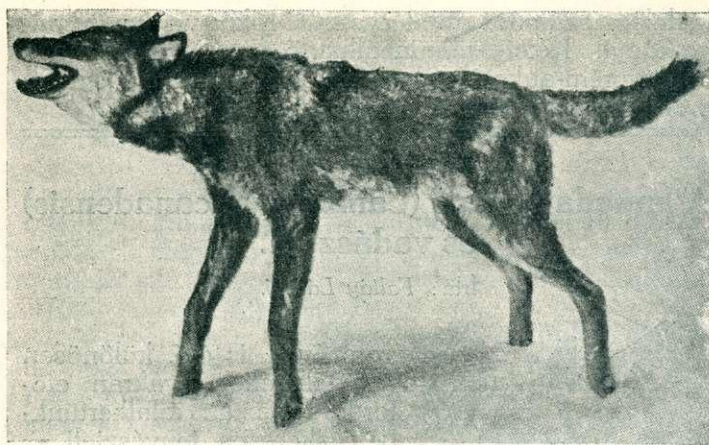

em kell ijedezni, mert bár az uborka-érés zenitjén állunk, nem a viharos előéletű fiúmei cápának apró csintalanságait szándékozom ezekben a szavakban lobogtatni. A fiúmei cápa, mint ismeretes, a sok használatától hirtelen annyira megkopott, hogy bajos belőle érdekeset kicsiholni. A nagy vízi ragadozó, hogy úgy mondjam, közhely, élclapanyag lett.

Am a legnagyobb vízi szörnyetegünk mellett mégsem mehetünk el egészen közömbösen. A lexikális adatok között fel kell sorolnunk, hogy a szép Quarneró multjában hiába keres az oknyomozó történelem cápákat. A Quarneró cápája, mely annyi ijedelemnek és gúnynak lett tárgya, mintegy hatvan év előtt merült fel először a mi saját, külön tengerünkben.

Mindenki tudja, hogy csak a Szuezi-csatorna megnyitása óta veszélyezteteti sósvizünket. A Vöröstengerből került a csatornán a Földközi tengerbe s onnan öblünkbe.

Szóval, bármily paradoxnak tetszik, tény, hogy a kulturáltabb állapotok hozták a cápát hozzánk. Ezt annyival érdemesebb

Egy „frosen lady” — a legnagyobb.

hajtva a farkasokat szakszerűen vadászó Big-Game hunters-eknek.

A kanadai farkast csak az e célra szervezett vadász expedíciókon vadásszák, mivel a vadonban való hosszas tartózkodás, az állatok szükséges figyelése egy ember által el nem végezhető fáradtságot róna a vadászóra, meg — bár hihetetlenül hangzik talán — mégis legalább 4—5 ember együttműködése szükséges, hogy a farkascsoportok esetleges támadását sikerrel kivédhesse.

Az expedíció erős szánkokon teszi meg az utat a civilizáció határától a vadon birodalmába, kétszer is megállva napjában a postaállomásokon, ahol meleg étel és ital, meg fűtött meleg szoba várja a 28 fokos hidegben utazó megérkezőt.

Az utolsó állomáson már a végtelen fenyveserdők áthatolhatatlan sűrűségébe vesz el az eddig még jól kitaposott országút és az elmaradó utolsó

feljegyezni, mert éles ellentétet mutat a jelenséggel, hogy Egyiptom földjének egész határán le Nubiáig a kultúra lassú munkája elűzte a krokodilusokat. Egyiptom határa már sok száz évszázad óta épp oly krokodilusmentes, mint mondjuk, Svájc.

Megállapíthatjuk, hogy a múlt század első felében a cápa sokkal távolabb állott érdeklődésünk körétől, mint amióta ember-évről híretekkel erősítette meg közvetlen közelünkben, a magyar tengerparton.

Természetesen hiányzik minden megbízható statisztika arról, hogy milyen az állandó létszáma a Quarneróban tartózkodó cápáknak. Ha hitelt lehetne adni azoknak a tengerparti üdülőknek, kik Abbáziában, Voloszkában, Louvranában és Cirkvenicán szívják a sóslevegőt, akkor a Vöröstengerben, mely pedig hemzseg a cápáktól, sem volna több, mint az isztriai és horvát partokon. Csak ritkán beszéltem a Quarneróban magyar és főleg budapesti emberrel, ki el ne mondta volna, hogy mikor és hány cápát látott.

Egyikük sem volt állításaiban rosszhiszemű és föllenteni sem kívánt, csak az történt meg vele, hogy minden egyes esetben össze-tesztelte a ficánkoló *delfineket a cápákkal*. És ezt annál könnyebben tehette, miután épp oly kevéssé ismerte az egyiket, mint a másikat.

Egy alkalommal Garádi Viktor, a jeles biológus, a „Természet” kitűnő munkatársa, volt szives egy hatalmas cápára felhívni figyelmemet Fiumében. A cápát, mint rendesen, a halcsarnok mögött az a portorói halász állította ki a hatóság engedelmével, kinek hálóiba a tinnhalak üldözése közben belegabalyodott. Hús fillérért mutogatták a több mint három méter hosszú, botokkal agyonütött szörnyeteget. Kipeckelt, rémséges arányú szájából ijesztően villogtak elő a kettős sorban elhelyezkedő és az éles fűrésze emlékeztető hegyes fogsorok. Egy tekintet ezekre

távíróoszlopokkal együtt múlik el az emberi civilizáció minden nyoma, hogy helyet adjon a hófölte végtelen pusztá fehér némaságának, mely ráfekszik nehéz fagyos leheletével az edzett vadászok lelkiületére is, amikor utoljára csendül fel a távozók után a postaállomás templomának csöndesen búgó harangja.

Hanem azért rövid ideig tart ez az igézet. A szürke, nehézhajlású, lomha felhőket, melyek oly szűkre szabják a látóhatár szélét, széjjel fújja az éles északi szél, kiderül és az ég kékje acélos tisztasággal csillog alá a zuzmarával borított fák közé.

A vadász expedíció végre megérkezik állomás-helyére és a nehéz hóval borított szánkokról hamarosan lerakják a felszerelési tárgyakat, zsákokat és nemsokára szorgalmas munkáskezek döngetik a gyantás fenyőszálakat, hogy az előző esztendőből maradt vadászgunyhó folytonossági hiányait, a letépzott tetőt, a lovak számára szolgáló erős aklot, újra kényelmesen lakhatóvá tegyék.

A pár nap múltán teljes szigorúságában beálló tél már felkészülve találja a vadászokat és most már megkezdődik a sport, az igazi vadászat, minden izgalmával, sokszor veszélyes pillanataival.

Ennek az expedíciónak, melyen összekötötéseim révén nekem is sikerült résztvennem, csak öt tagja volt és *Jon. A. Hope* úr, a Mackenzie folyó és a tavak környékén is jól ismert kitűnő sportsmann és múzeumi gyűjtő volt a vezetője. Miután még az őszön összegyűjtött széna és „busky” fű takarmány, lovaink fő tápláléka is fedél alá került, pár napig a vadászhajlék közvetlen közelében néhány szarvast (wapiti) lőttünk és mire az élelmezésünkre szükséges húsananyagegyütt volt, nagyszerűen „belőttük” magunkat, amire különösen nekem és *Liebner Felix* úrnak, egy quebeci német kereskedelmi ügyvivőnek volt szük-

a fogsorokra s az ember megértette azt a halálos veszedelmet, melyet a cápa a tengerben képvisel mindenre, ami él és mozog.

Idegeim még élénken a szörnyűködés hatása alatt állottak, mikor tudós barátom, Garádi Viktor, így szólott:

— Tudd meg, hogy ez nem is emberevő cápa!

— Nem emberevő? — kérdeztem nem csekély meglepetéssel.

— Nem, — hangzott a határozott válasz. — Ez az úgynevezett orros-cápa, mely az emberre teljesen veszélytelen. Nemcsak hajlandósága, de fizikai képessége is hiányzik ahhoz, hogy az embert megtámadja és elpusztítsa.

És teljes tudományos felvonulással magyarázta meg a két cápa-faj között fennálló nevezetes eltéréseket, kijelentvén, hogy éppen az ő hivatalos szakvéleménye dönt esetről-esetre arról, vajjon a kifogott cápa emberevő-e vagy nem. Ennek a döntésnek a tudományos vonatkozást eltekintve az a fontossága is meg van, hogy az *emberevő cápára kitűzött díjat az orros cápa kézrekerítői nem kapják meg*.

Helyes, gondoltam magamban, de azért én ilyen cápával sem szivesen találkoznom egy-egy tengeri fürdéseim alkalmával, bármilyen magasra taksálom is a tudós biológus cápaismereteit.

Abból a gazdag cápa-irodalomból, melyet tudósok és tudatlanok összeírtak, magam is sokat elolvastam. A cápa, hiába, senkire sem indifferens. A legtöbb cápatorténét azonban kétség-telenül magán viseli a csináltság, a szörnyűség hajhászának bélyegét. Ezek az emlékezet rostjában át is esnek és a feledés polyvái közé jutnak.

Nem felejttem el soha azt a remek leírást, melyet *Gáspár* adott arról, hogy miként fogott a Vöröstengerben horoggal cápát a Corvett legénysége. Még ennél is mélyebb benyomást tett reám egy német természettudós az a megkapó leírása, hogy

ségünk, mert Mauser-féle kitűnő fegyvereinkkel futó vadat alig bírtunk eltalálni.

Hovard Cecil és Chappman Henri lovasrendőr-főnök (sherif policeforce) urak 1895-ös modelű Winchester golyós puskával vadásztak és kitűnő lövők voltak.

Vadásztanyánk meglehetősen bent állott az erdőség közepében, egy körülbelül négyzet kilométernyi tisztáson, melynek nyugati részén egy vörös-barna szirt, hasonló a Rocki Mountain bércéhez, emelkedett.

Ez a körülbelül huszonöt méteres, nehezen és csak egyik oldalán hozzáférhető szikla volt a „megfigyelő tornyunk”. Innen messze elláthatunk távcsöveinkkel és könnyen megfigyelhettük az egyelőre lőtávolon kívül csatangoló farkasokat, amint a végtelennek látszó hómezőkön játszadoztak. Még nem vették észre itt tanyázásunkat.

A kanadai farkas csoportokban él, külön csapatban a himek és nőtények, csak a téli hónapokban a párzási időben, amikor a vadászatokat tartják, járnak összekeveredve, állandóan marakodva, veredve a nőtények birtokáért.

A kanadai farkas után nem szükséges utána járni és nem a vadász keresi fel a vadat, hanem a farkasok keresik meg a vadászt és tanyáján körülzárva tartják körülbelül két heti időtartamig, néha tovább is, amíg a párzás tart és bár a kanadai farkas is csak úgy mint a többi vad, fél az embertől, ez esetben őrült dühvel rohan rá minden élőlényre, amit a szabadban talál és könnyen a vadász lehetne a terítékre kerülő zsákmány, ha ilyen farkascsordával, akár több puskás is együtt, szembe találkozik.

Ilyen esetben szinte láthatatlan boszorkányos ügyességgel szedik szét áldozatukat. Egy este a

nyolc-tíz cápa az éhség paralizmusában megtámadott egy cet-
halat s napokig tartó élet-halál küzdelem után szét is szedte a természet legnagyobb emlősét.

Nekem is volt egy kis esetem a cápával összefüggésben. Elmondom, mert klasszikus tanúságot szolgáltat a forgalomban levő cápahistóriák megbízhatóságáról.

Triesztben töltöttem néhány napot. Egy fiumei ujságíró, ki velem utazott, figyelmessé tett egy úrra, akinek az egyik lábát, térden alul, faláb helyettesítette:

— Tetszik látni — mondotta a kollega, — ennek az embernek néhány esztendővel ezelőtt a cápa harapta le az egyik lábát.

És elmondta részletesen, hogy a szerencsétlen ember az uszodában megfürdött s már szárítgatta magát, lábait lelógáztatva, mikor egy cápa nyílsebeseen felugrott hozzá és leharapta a lábát. Kollegám még azt is hozzátette, hogy az esetet egész Trieszt tudja. Mindezt a felszolgáló pincér is helyben hagyta s mikor nekem másnap egy kisebb hajó fedélzetén alkalmam volt a féllábú emberrel beszélni, nem tudtam megállni, hogy szóba ne hozzam — a cápát.

— Hallottam — mondottam, — hogy milyen különös körülmények között vesztette el az egyik lábát.

— Igen — bólintott közömbösen — egy rozsdás puskát tisztítottam, a fegyver elsült és a lövés az alsó lábszáramba hatolt. Nem lehetett megmenteni, amputálni kellett.

— Úgy? — mondottam álmétkodva — nekem azt beszélték, hogy a cápa harapta le furdés közben.

A féllábú ember szelíd gúnnyal tekintett rám.

— Ez bajosan mehetett volna — mondotta — mert én orvosom tanácsára már évek óta csak gőzfürdőbe járok.

farkas szukák a tisztáson ugattak és „Tonny”, Hope úr gyönyörű kubai szelindeke, utánna vetette magát a farkasoknak. Hiába füttyült, káromkodott a híres vadász, „Tonny” ez esetben engedetlennek bizonyult és életével lakolt a merészségeért. Alig ért a kutya a tanya biztos fedezéke mögül a havas síkra, a szukákat eddig csak távolról nézegető és hátsó lábajkon kutya módjára ülő himek is felkerekedtek és előbb vizsgálgatva a nőtények felé rohanó erősen csaholó „Tonnyt”, a másik pillanatban szélesebb iramban törtek rá a nőtényekkel együtt és szegény kutyánkat úgy szétszedték, hogy nyoma sem maradt, pedig valóságos golyózáport eresztettünk az erdő szélén imbolygó, izzó szemű, ordító fenevadakra. Egyet sem találtunk el közülök.

Egész éjjel hallgattuk aztán a farkasok dühös ordítását és reggel a palánk mellett is látszott az éjjeli csavargók erős hegyesvégű nyoma; majd később, amint távcsöveinken észleltük, megkezdődtek a párzást megelőző viaskodások.

Bár tizenkét napja voltunk már a vadonban, ezideig egy farkast sem tudtunk elejteni és Hope úr elhatározta, hogy a párzó viaskodásokat felhasználva, megpróbálkozik „csalogató” állatot, a kanadai farkasvadászatokban ismert „frosen ladyt” (fagyos hölgy) lőni, amivel aztán sikerülni fog tanyánk közvetlen közelébe csalni a farkasok közül néhányat anélkül, hogy támadásnak, esetleg 10—14 napos ostromnak tegyük ki magunkat.

Hope úr engem és Hovard urat jelölt ki kísérőnek, míg Liebner és Chappmann kapitány más foglalkozást kaptak; nekik kellett ugyanis a keletfelőli részen egészen közel lévő szűles erdőben robbantó patronnal hirtelen tüzet gyújtani és a tűzbe dobni egy jókora szarvaslapockát, hogy a durranás és még inkább az égő hús szaga a keleti oldalra csalja a farkasokat, míg mi az esetleg elejtett állatokat a tanyára hozzuk, nehogy az egész, vagy 500 főből álló csorda a nyakunkra jöjjön.

Hovard már ismerte a „szokásokat” és bár csak legfeljebb egy órai kirándulásról volt szó, vagy 200 drb töltenyt, köteleket, egy összecukható szántalpfornán felhajlított végű 3 méteres létrát csomagolt össze, sőt nem felejtkezett meg enni és inni valóról sem. Nevetve kérdeztem — „Minek ez?”

Hovard aztán elmesélte a tavalyi szezonban Hope úrral átélt, szerinte „pompás” kalandját, amikor itt szemközt ezen a sziklán álló fa tetején teljes hét óráig „ültek” fenn, a farkasok által kitartóan ostromolva két lelőtt farkas szukáért.

— Ez kellemes mulatság lehet — gondoltam és kissé megcsappant a kedvem az első kirándulásban

Hope úr az egyik „fagyos hölgyvel” a vállán.

részvenni és nagy szerényen igyekeztem otthonmaradni, de a többszöri unszolásra, ha csak nem akartam gyávának látszani, mennem kellett.

Elgondolva, hogy esetleg éjszakának idején egy fán fogok „fészkelni“ a fészekrakáshoz alkalmatlan húsfokos hidegben, vegyes érzelmekkel indultam útnak és oly komikusan nézhettem, hogy Hope úr jóízűen felkacagott, biztosítva, hogy „komolyabb baj“ nem történhet, ha Liebner és a kapitány jól végzik a dolgukat.

Egy jó félórai bujkálás után, mialatt a kapitányék igyekeztek a figyelmet maguk felé terelni, a húsfokos hideg ellenére is erősen izzadva a nekem jutott töltényszák súlya alatt, elértük a szikla tetejét és a nagy vörös kaliforniai fenyő alatt megállapodva szétnéztünk a vidék fölött.

Szerencsések voltunk. A szikla túlsó oldalán elterülő kicsiny „scrub territorin“ (bozót) vagy negyven darab, legnagyobbbrészt nőstény farkas játszadozott, vakaródzva, lábait nyalogatva, a himeket nem engedték közel és azok tőlük vagy ötven méterre hátsó lábainkon ülve üvöltöttek a szukák felé.

A távolság alig volt ötven méter légvonalban köztünk és a nőstény farkasok között és én már céloztam az egyik elől fekvő szukára, de Hope úr megfogta a karom.

— Ne lőjjön Ön! mert akkor igazán a fán éjszakázunk. Akkor ezek mind itt lesznek öt perc alatt és nem tudják elcsalni őket Liebnerék. Várjunk!

Visszanéztünk a tanyára. Liebner és a kapitány körülbelül a felét tették meg az ötszáz lépéses útnak és a hatalmas német úr a hátán cipelte a szarvaslapockát szőröstül-bőröstül. — Ez lesz a „büdösítő“. Várjon csak! mondta Hovard.

Ezalatt a kapitányék elérték a tisztás szélét és Chappmann összedobálva pár darab fát, leöntötte benzinnel, rátette a szarvaslapockát és alája dugta a robbanó gyutacsot, aminek gyújtószinórja, körülbelül tíz percig égett a robbanás előtt.

Most Chappmann nagy vörös-zöld kockás nyakendőjével intett nekünk. Meggyújtotta a kanócot és Liebnerrel együtt futólépésben a tanyánkra indult.

— Most kezdődik! — szolt Hope úr. — Célozzatok, de nem löni, míg én nem lövök.

Liebner és Chappmann elérték a tanyát, a következő másodpercben nagy durranással égni kezdett az erdőszéli tűz. A pukkanásra a nyugati részen lévő farkascsoportok, mintha dróton húzták volna őket, csúnya iramban rohanni kezdtek a tűz felé, míg a mi oldalunkon lévők erősen szimatolva készülődni kezdtek.

A keletfelől kóválygó szél már hozta az égett hús szagát és amint az inyt csiklandó illatot — bűzt — megéreztek a nőstények, nekikészültek ők is.

Most felkerekednek! Már szaladnak... és elsőnek durrant el Hope Winchesterje, utánna Hovard és én lőttünk. A lövésre visszafigyelt néhány öreg kísérő him, de látva, hogy a többi már a tűz körül nyargal, hosszú ugrásokkal hozta be a veszített területet.

Két nőstény farkas maradt a bokrok között, Hovard még porrá verte a tiszta fagyos havat, az enyém pedig szaladt... hihetőleg már valahol a szarvaslapocka körül.

Hovard szétnyitotta a létrát és szánkót alakítva belőle, ezen húztuk a tanyánkig a farkasokat. Menet

közbe Hovard két bot segítségével kipeckelte a farkasok lábait, össze-vissza nyomkodta a fagyó állat-tetemeket és mire a gunyhónk elé értünk, igazi szobrászati remekléssel talpra állította őket. Meg volt hát a szükséges „frosen lady“, még pedig kettő, minnek öröme a húslevesünk után rumos cukrot ettünk, mindenki két kanállal! (Porcukor kanálban, rummal.)

Másnap felvirradt a nagy nap és mi, amint a nap felkelt, miután a „farkasék“ eléggé nyugodtaknak mutatkoztak, a tanya előtt nyolcvan méternyire felállítottuk a „fagyos kutyákat“ és vártuk a hatást.

A két „fagyos hölgy“ és két lelőtt himfarkas Hope úrral a tanyánk előtt.

Bizony dél is elmúlt, mire a farkasok észrevették a két fagyos hölgyet, hanem aztán a pompás színjáték, amiben részünk volt, busásan kárpótolt az elmulasztott ebédért és a hóköponyegben való fagyoskodásért. Az ételszagra közelebbhuzódó farkascsoportból, amely lőtávolon kívül settenkedett a tanya körül, elsőnek két öreg him jött előbbre, majd mikor meglátták a mesterien felállított mozdulatlan farkast, első pillanatban dühös vuff-vuff hangot adva neki rohantak, aztán az érthetetlen mozdulatlanságtól meghökkenve, megálltak. Most már többen csatlakoztak a két elsőhöz és néhány perc múlva már tizenegy darab járkált körbe üvöltözve felborzolt szőrrel, dühös bakugrásokat téve a mozdulatlan nőstények felé.

Mi, fehér hókabátjainkban ott hevertünk ötven lépésnyire a „frosen lady“-ktől a fehér kanadai juh-bőrökön és mozdulatlanul néztük a pázasi ösztöntől felindult, szinte öntudatlan farkashimeket. A legnagyobb kan körülbelül öt méternyire közeledett az álló farkashullához, aztán kutya módjára ugatni kezdte, neki rohant, de fele uton oly hirtelen állt meg, hogy magasan felporozva a havat, felhengerződött a nagy ijedtségtől. A másik him farkas, nem tudván mire vélni a dolgot, dühösen támadt a társára és csúnyán összemarták egymást, mialatt a többi szükölve tágult mellőlük. A viaskodás hamar véget ért, a gyengébb vérző torokkal, sivalkodva ült le hátsólábaira és jajgató üvöltéseit felbeszakítva, néha-néha nyalta oldalában kapott erős sebeit.

A győztes him most újra a „frosen lady“ felé fordította figyelmét. Neki fordult, szemközt megállva és előbb hörögve, aztán sivalkodó, gagyogó üvöltéssel igyekezett a mozdulatlan nőstény érdeklődését felkelteni, persze hiába, míg végre újra valami ösztö-

nös ijedség szálta meg tagjait, hogy majd összegyógyott lehajló, összecsukló combjain az erős állat. Lassan kinyújtódzott a végletekig. Szép, lompos, hosszú farka vízszintesen úszott a levegőben és ő maga elkezdett reszketni, szőrzete felborzolódott és elkezdett mélyen, tüdejéből ordítani, a feltörekvő pára gőzfelhőbe burkolta hatalmas állkapcsaiból kilógó agyarait. Most távolról, a tisztás széléről a nőstények „vua vua” ordítása hangzott fel, de az erős himek csata vonyítása túlharsogta azt.

Az előttünk lévő farkasokra is átragadt az őrült, verekedő düh, amit eddig lelohasztott a hatalmas, öreg him erős fogazata és egyetlen mozdulattal meghoranták az öreget.

Mégegyszer szembe fordult a támadóival, egy pillanatra ügyet sem vetve a nőstényekre, lerázta magáról őket és szétkergette a gyengébb csaholó hadat — azután szóltak a puskák, gyors egymásután dörögve és a két fagyos farkas körül véres lett a letaposott hó. Hét darab maradt terítéken.

Meglehetünk elégedve a „fagyos hölgyek” által elért első eredménnyel. Pompás példányok voltak.

Még hét napig vadásztunk és összesen 47 darabot lőttünk le a gyönyörű bundájú himek közül. Aztán szétszéledve elvonult a farkascorda feljebb, észak felé, mi pedig vissza indultunk a tenger felé.

A pozsgás növények és az Állatkert szukkulentái.

II. Az Állatkert gyűjteménye.

A húsos- vagy kövér növények (succulentae) főleg a rendestől eltérő, szokatlan külsejükkel már korán magukra vonták a növénykedvelők figyelmét. Különösen a kaktuszok ejthetnek bennünket bámulatba alakjuk sokféleségével, viráguk szépségével, védőszerveik célszerűségével és biológiai sajátosságukkal. Aki az állatkert gyűjteményében látja az *Echinocactus ingens* hatalmas, 7—8 cm-teres tövisekkel sűrűn borított gömbjét, vagy az *Echinocactus cylindraceus* mintegy vaspántokkal övezett hengerét, az megérti, hogy ezekhez semmiféle állat nem nyulhat büntetlenül.

Még érdekesebbek azok az egyéb család-beli növények, melyek éghajlati és talajbeli okokból a csalódásig felvették a kaktuszok alakját, noha fajilag nem is tartoznak hozzájuk (*Euphorbia*, *Sedum*, *Crassula*, stb.). Különösen az afrikai ebtej-félék utánozzák művésziül a kaktuszokat s ezektől néha csak az különbözteli meg, hogy szárukból a legkisebb sérülésre tej szivárog.

A budapesti Állat- és Növénykert, melyet a célszerű vezetés az elsőrangú ilyenmű európai intézetek sorába emelt, újjászületésének első perce óta arra törekszik, hogy botanikai szempontból is lehetőleg tökéleteset nyújtson, miért is valósággal a botanikus kert hivatását tölti be.

Nagyszerű pálma- és konifera-gyűjteménye — mely utóbbiról e folyóirat 1914. évi V. számában bővebben esett szó — az elmúlt évben csaknem teljes szukkulentagyűjteménnyel gazdagodott, olyannal,

mely nemcsak Magyarországon ritkítja párját, hanem méltán helyet foglalhat a külföld híres kaktuszgyűjteményei között is.

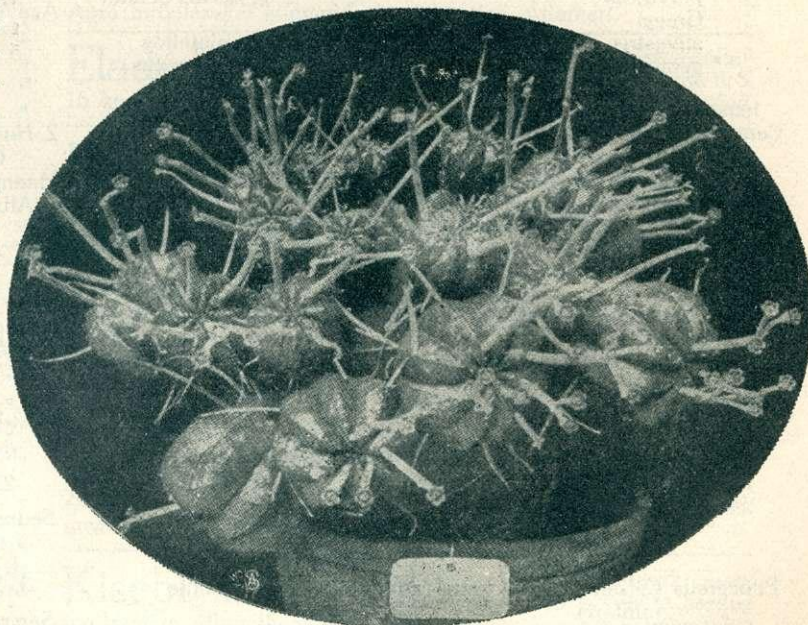
A gyűjtemény, melynek rendezése Ráde Károly igazgató érdeme, s mely szakadatlan beszerzésekkel folyton gazdagodik, a pálmaház 5. számú mellécsarnokát tölti ki és egyik legszebb, legnemesebb látnivalója gazdag állat kertünknek.

A pompásan elrendezett gyűjtemény 300-nál több fajt tartalmaz másfélezernél több példányban. A gyűjtemény nemcsak nagy anyagi értéket képvisel, hanem fajainak ritkasága és szépsége miatt szakszempontról is nagyon tanulságos.

Azok számára, akiket a szukkulenták közelebbről érdekelnek, az alábbiakban, fajok szerint összeállítottuk a kaktuszok és egyéb pozsgások rendszeres jegyzékét:

I. Kaktuszok (Cactaceae L.)

1. <i>Opuntia</i> Tourn. (Fügekaktusz.)	<i>Opuntia frutescens</i>
<i>Opuntia tunicata</i>	„ <i>senilis</i>
„ <i>leptocaulis</i>	„ <i>ursina</i>
„ <i>formosa</i>	„ <i>sulphurea</i>
„ <i>Ficus indica</i>	„ <i>vestita</i>
„ <i>quitensis</i>	„ <i>Tesaja</i>
„ <i>gigantea</i>	„ <i>clabrioides</i>
„ <i>Consoleana</i>	„ <i>Hermentiana</i>
„ <i>Tuna formosa</i>	„ <i>australis</i>
„ <i>chrysaeantha</i>	„ <i>Cholla</i>
„ <i>tomentosa</i>	„ <i>monocantha variegata</i>
„ <i>stenopetala</i>	„ <i>maxima</i>
„ <i>microdasys monstrosa</i>	„ <i>cylindrica cristata minor</i>
„ <i>leucotricha</i>	„ <i>Cosselliana</i>
„ <i>Scheerii</i>	„ <i>xanthostemma rosea</i>
„ <i>robusta</i>	„ <i>chamanchica gigantea</i>
„ <i>Fruitbale</i>	„ „ <i>rubra</i>
„ <i>microdasys</i>	„ <i>pachyclada Späthiana</i>
„ <i>filifera</i>	„ „ <i>rosea</i>
„ <i>basilaris cordata</i>	„ <i>polycantha albispina</i>
	„ <i>arenaria</i>

Euphorbia meloformis.

<i>Opuntia imbricata</i>	<i>Opuntia rhodantha brevispina</i>
„ <i>cylindrica</i>	„ <i>pisciformis</i>
„ <i>Scheerii albispina</i>	„ <i>caespitosa fragilis</i>
„ <i>clavarioides cristata</i>	„ <i>grandis</i>
„ <i>cylindrica cristata</i>	„ <i>robusta</i>

- Opuntia cocchenillifera
 " cordonna
 " sobulate
 " papyracantha
 " brasiliensis
2. *Rhypsalis* Gaertn. (Vesszőkaktusz.)
Rhypsalis salicornioides
3. *Cereus* Haw. (Csodatövis.)
Cereus baxaniensis
 " Forberii
 " chilensis Quisev
 " " heterochromus
 " Schottii
 " Roezlii
 " grandiflorus
 " peruvianus
 " " longispinus
 " " monstroosus
 " " alacriportanus
 " intricatus
 " Pasacana
 " Spachianus
 " Jamacaru
 " " caesius
 " macroganus
 " flagelliformis
 " eburneus
 " " brevispina
 " isogonus
 " stenogonus
 " tephraanthus
 " Dumortieri
 " strigosus
 " telegonus
 " Seideli
 " gemmatus
 " platygonus
 " serpentinus
 " formosus monstroosus
 " Reysigellii
Cereus repandus
 " perviridis
 " Greggi
 " silvestris
 " geometrisans
 " " guatemala-
 " lensis
Cereus vallidus
 " horribarbis
 " Baumanni gracilis
 " xantocarpus
 " Bonplandi
 " paraguensis
 " candidans Dumes-
 " nelianus
Cereus candidans robusta
 " azureus
 " aurivillus
 " Coryne
Echinocereus cinerescens
 " pectinatus
 " delatus
 " chloranthus
 " Knippelianus
 " canoidens
 " Galtieri
 " stramineus
Pilocereus Celsianus
 " militaris
 " fossulatus
 " Houletti
 " Dauwitzi
 " " cristatus
Pilocereus Hoppenstädti
 " senilis
 " Brunnowii
 " chrysomallus cali-
 " fornicus
- Pilocereus* Pasacana luroqua-
 sina
Cephalocereus senilis
4. *Echinopsis* Zucc.
Echinopsis triumphans
 " Schickedanzii
 " Fibrichi
 " Forberi
 " Pentlandi-Pfers-
 " dorffii
Echinopsis salpingophora aurea
 " Cyrieni
 " Rohlandi
5. *Echinocactus* Link et O.
 (Sünkaktusz.)
Echinocactus myriostigma
 " " var.
 " nova
Echinocactus myriostigma
 hybrida
Echinocactus myriostigma
 columnare
Echinocactus scopa candida
 " " "
 " cristata
Echinocactus denudatus inter-
 medius
Echinocactus Draegeanus
 " Lenninghausii
 " ingens
 " Scherii
 " Grusonii
 " gibbosus cristatus
 " denudatus
 " concinuus
 " "
 " cristatus
Echinocactus tricolor
 " Williamsi
 " retusus
 " cylindraceus
 " Wisligoni
 " viridescens
 " gibbosus Schlim-
 " bergeri
Echinocactus megalotellos
 " longihamatus
 " peninsulae
 " Pfeifferi
 " "
 " nidulans
 " platensis
 " mammulosus
 " "
 " cristatus
Echinocactus minusculus
 " Mammillei
 " Ottonis
 " Oursellianus
 " Onehlianus
 " Saglionis
 " scopa ruberrima
 " Sellowianus
 " tabularis
6. *Mammillaria* Haw. (Bimbókaktusz.)
Mammillaria rhodantha
 " ruberrima
Mammillaria rhodantha
 isabellina
Mammillaria Bocasana
 " bombisina
 " centricida
 " Eichlamii
 " sphacelata
 " Durangea com-
 " pacta
Mammillaria coronaria

- Mammillaria* potosina
 " angularis
 " "
 " longiseta
Mammillaria angularis
 longispina
Mammillaria bicolor cristata
 " " nobilis
 " " mutabilis
 " delata
 " elephantidens
 " chionecephala
 " radians
 " Celsiana
 " camptotricha
 " centricirra var.
 " nova
Mammillaria dolichocentra
- Mammillaria* elongata subechi-
 nata
Mammillaria Galeotti
 " fuscata
 " macracantha
 " spinosissima
 " isabellina
Mammillaria Waltoni
 " longimamma
 " " gigantotelis
Mammillaria nigra
 " Obelsiana
7. *Phyllocactus* Link. (Levelkaktusz.)
Phyllocactus hybridus
Pterocactus Huntzei

II. *Áloék.*
 (Aloineae Tourn.)

1. *Aloe* Tourn. (Áloé)

- Aloë* Nowotny
 " Reguini
 " albo cincta
 " arborescens
 " longiaristata
 " recrucosa
 " variegata
 " longifolia
 " La Paisci
 " smaragdina
 " hybrida

III. *Amarilliszfélék.*
 (Amaryllidaceae R. Br.)

1. *Agave* L. (Agave.)

- Agave* Gilbei
 " Ghiobrechtii
 " lophantha
 " guatemalensis
 " filifera
 " Victoria
 " regina
Agave applanata
 " spiralis
 " stricta
 " longifolia
 " ferox

2. *Haemantus* R. Br.
 (Vérvirág.)

- Haemantus* regis
 Alberti

Cephalocereus senilis.

IV. *Pozsgafélék* (Crassulaceae D. C.)

1. *Crassula* L. (Pozsga.)
Crassula lycopoides
 " arborescens
 " portulacea
 " rotundifolia
 " coccinea
2. *Sedum* L. (Kövérfű.)
Sedum dendroideum
 " Rhodiola
3. *Sempervivum* L. (Fülfű.)
Sempervivum balsamiferum
 " tomentosum
 " reginae Amaliae
4. *Kleinia* L. (Kleinia.)
Kleinia ficoides
 " canescens
 " articulata
5. *Echeveria* L. (Echeveria.)
Echeveria scapiphylla
 " coccinea
 " globose extensa
 " bracteosa
 " metallica
 " " carunculata
 " elegans
 " gigantea
 " selosa
 " agavoides
 " Weinbergii
 " pulverulanta
 " maculata
 " californica
6. *Mesembryanthemum* L.
 (Bojtvirág.)
Mesembryanthemum supinum
 " relascatum
 " Bolusii

Mesembryanthemum rhomboidem	Mesembryanthemum tigrinum supinum
Mesembryanthemum scapigerium	7. <i>Othonna</i> L. (<i>Othonna</i> .)
Mesembryanthemum pseudoalbinotum	<i>Othonna crassifolia</i>
Mesembryanthemum pseudotruncatellum	8. <i>Cotyledon</i> L. (<i>Cotyledon</i> .)
	<i>Cotyledon gracile</i>
	" " <i>mammellaris</i>

V. Ebtejfélék. (*Euphorbiaceae* Kl. et Gocke.)

1. <i>Euphorbia</i> L. (Ebtej.)	<i>Euphorbia abessynica</i>
<i>Euphorbia Mangador</i>	" <i>Schimperi</i>
" <i>coerulescens</i>	" <i>nerifolia</i>
" <i>alcicornis</i>	" <i>regis Jubae</i>
" <i>grandidens</i>	" <i>Tirucalli</i>
" <i>antiquorum</i>	" <i>natalensis</i>
" <i>pendula</i>	" <i>Granti</i>
" <i>hystrix</i>	" <i>Ammak</i>
" <i>meloformis</i>	" <i>Sipolisi</i>
" <i>globosa</i>	" <i>grandicornis</i>
" <i>candelabrum</i>	" <i>lactea</i>

VI. Krepinfélék. (*Asclepiadaceae* R. Br.)

1. <i>Stapelia</i> L. (Dögvirág.)	<i>Stapelia Caralluma europea</i>
<i>Stapelia⁹ cantabridgensis</i>	" <i>Caroli Schmidtii</i>

VII. Kaktuszutánzó növények egyéb családokból.

<i>Pelecyphora avelliformis</i>	<i>Hartworthia spirilla</i>
" " <i>pecti-</i>	<i>Cyanothis somalinus</i>
" <i>nata cristata</i>	<i>Portulaccaria affra</i>
<i>Malacocarpus aculeatus</i>	<i>Petrophytes muralis</i>
<i>Urbinia Purpusi</i>	<i>Umbilicus spinosior</i>
<i>Heria elegans</i>	<i>Rochea rotundifolia</i>
<i>Gasteria Rawisana</i>	" <i>falcata</i>
" <i>subnigera</i>	" <i>longifolia</i>
" <i>trigana</i>	

EBTENYÉSZTÉS

AZ ORSZ. MAGYAR EBTEJESZTŐ EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÉSE.

Az Egyesületet érintő levelek és egyéb kérdések Ilosvai Lajos Károly ügyezető titkárhoz, Budafok küldendők.

Az Egyesület évi tagsági díja 15 korona, amelynek fejében az egyesület hivatalos lapja díjtalanul jár.

Kennel hírek: „Lilli“-foxterrier kennel, tulajdonos S. Kovách (Újarad) jelenti, hogy beszerezte a Mautnérné „Floridsdorf“ kenneléből „Lisbeth II. Floridsdorf“ (Champion Levenside Luke ex Garrulous) simaszőrű elsőrendű szukát, mely 1914. évi wieni derbyre volt nevezve (nem lett megtartva). A kennel fedező kanja az erős csontozatú s rendkívül rövid hátú „Rembrandt-Surány“ [Gadley Laddie (Champ. Oxonion-Damascéna)] ex [Furia (Duski Diver-Bostok Róna)]. E két egyed összeköttetéséből rendkívül sokat remél a kennel.

TÁRSAS ÖSSZEJÖVETELEK.

A Magyar Királyi Természettudományi Társulat állattani szakosztálya a nyári hónapokban szakülést nem tart.

A magyar entomológiai társaság minden hó első szombatján este 8 órakor szakülést tart a „Mitrovátz“-féle vendéglő (Dohány-utca és Síp-u. sarkán) külön termében társasvacsorával egybekötve, amelyen vendéget szívesen lát a társaság.

A lepkészek asztaltársasága minden hét péntekén este 8 órakor a Keszei-féle vendéglőben (Rákóczi-út 44. sz.) összejövetelt tart. Vendégeket szívesen látnak.

A Budapesti Aquarium és Terrarium Egyesület február hó 10-étől számított minden második szerdai napon, este 9 órakor az Arany János-utca 6. szám alatti vendéglő külön helyiségében tartja összejöveteleit és ott az ügy iránt érdeklődőket szívesen látja körében, úgyszintén szívesen szolgál minden válasszal és felvilágosítással, írásbelileg, vagy szóbelileg hozzá intézett kérdésekre.

A Magyar Országos Ebtenyésztők Egyesülete minden kedden társas összejövetelt rendez, amelyen vendéget szívesen látnak. A társas összejövetel helye Wurglits-féle vendéglő külön terme (Rákóczi-út 29).

A „Magyar Méhészek Dzierzon Egyesülete“ minden csütörtökön este 6 órakor tartja összejöveteleit a Gresham-Venezia kávéház (V., Ferenc József-tér) külön termében. Vendégeket szívesen lát az egyesület vezetősége.

Apró hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal. Állatkert.

Eladó fécánok. Örvös-ezüst és swinhoë fécán az állatkert idei tenyésztéséből darabja 6, 8, 15 korona. — Fialat, szintén saját tenyésztésű pávák is eladók.

Fehér egereket vennénk. Árajánlat az állatkert igazgatóságának küldendő.

Uhu. Fejlett uhuk kaphatók az állatkertben. Darabja 50—60 korona.

Hullámos papagály. Az állatkertben tenyésztett hullámos papagályok párja 12 korona.

Angol-agár és fox-terrier kölykök olcsón kaphatók az állatkertben.

Állatbőröket és az ethnografiai tárgyakat meg az elefántházi gyűjtemény szobában. tekintsük

Kisebb bélyeggyűjteményt keressék meg- rendezetlen állapotban, épügy régi magyar és osztrák bélyegeket vételre, esetleg leveleken vagy borítékon. Ajánlatok „BÉLYEGGYŰJTŐ“ címre e lap kiadóhivatalába küldendők.

Eleven vidrákat vesz az állatkert igazgatósága.

□□□□ A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL. □□□□

◆ **HIRDETÉSEK** ◆

FÁBA REZSŐ
 PREPARÁTOR
 BUDAPEST,
 II. KERÜLET, DONÁTI-UTCA 7. SZ.

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztertől
 109.541/904. szám alatt elismeréssel kiténtetve :o:

LOPOS GYULA
TORNASZERGYÁROS

Gyártelep gépezemre berendezve
 III. ker., Lajos-utca 60.
 Telefon 113-44 Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Telefon 113-44

OLBRICH L.
 ALAPÍTVÁ 1875-BEN ::
 SZÍJGYÁRTÓ, NYERGES,
 BŐRÖNDÖS ÉS SPORT-
 CIKKEK KÉSZÍTŐJE :o :o

BUDAPEST, VI.,
 TERÉZ-KÖRÚT 6.

TELEFON-SZÁM 80-44

Dona Döme és Társa
 papírkereskedő cég :: Budapest, IV. kerület,
 Régi posta-utca 6. szám. Telefon-szám: 10-86.

Ajánlja gazdagon felszerelt mindennemű rajz- és irodaszerek, községi és egyéb nyomtatványok, úgy vonalozott, mint bekötött könyvek raktárát. :o:o: Legolcsóbb árak.

REINER ÉS TÓBIÁS
 ZAB- ÉS TAKARMÁNYKERESKEDŐK

BUDAPEST
 VII., Huszár-utca 3. sz.
 Telefon: József 15-80.

HALÁSZMESTER ÉS HALNAGYKERESKEDŐ
 A BALATONI HALÁSZATI RÉSZV.-TÁRS.
 KIZÁRÓLAGOS KÉPVISELŐJE

ALAPÍTVÁ:
 1820

Telefon: Központi vásárcsarnok József 48-94
 lakás " " 35-39
 fióküzlet V., József-tér 13. " 138-19
 Sürgőny cím: Zimmer halászmester Budapest
 Levelek: Zimmer Ferenc cs. és kir. udvari
 szállító Budapest, Központi vásárcsarnok

Eckenberg
Testvérek

Budapest, V.,
 Csáky-utca 8. szám.

Szerszámok, szerszámgépek és
 szerszámkülönlegességek. o: o:

Telefon-szám: 168-05.